

świadczy o tym, że "popularniejsze" środki są częstokroć pierwszym krokiem na drodze do kontaktów ze środkami "cięższymi".

Wraz z wiekiem badanych i rozpoczynaniem przez nich używania środków uzależniających rośnie liczba osób z ich otoczenia, które regularnie używają te środki, co spowodowane jest zapewne przede wszystkim wzrostem częstości używania tych środków przez rówieśników (w starszych grupach wiekowych liczba regularnie palących czy pijących znajomych spośród rówieśników jest znacznie większa niż znajomych spośród dorosłych). Nie wydaje się także, aby fakt używania środków uzależniających przez znajomych miał wpływ na stosunek do nich. Różnice w ocenie stosunku do pijących czy palących znajomych między osobami po inicjacji i osobami, które inicjacji nie przeżyły, wynikać mogą chociażby z bliskości tych znajomości (używający środki uzależniające mogą mieć więcej bliższych znajomych wśród używających niż osoby nie używające je). Trzeba jednak zwrócić uwagę także na fakt, że w okresie, w którym przeprowadzono badania tj. w latach 1985-1989, wzrastało z roku na rok spożycie alkoholu w Polsce. Jak pokazuje analiza spożycia czternastolatków w 1985 r. i ich rówieśników z 1989 r. nastąpił również wzrost konsumpcji wśród młodzieży.

Dane uzyskane w opisywanym badaniu potwierdzają opinię, że używanie środków uzależniających przez dorastającą młodzież nie jest problemem marginalnym. Szerokie rozpowszechnienie używania tytoniu i alkoholu przez dorastających każe patrzeć ze statystycznego punktu widzenia na te zjawiska jako zjawiska normatywne. Używanie środków uzależniających stanowi zatem jeszcze jedno zadanie rozwojowe, z którym w taki czy inny sposób musi poradzić sobie dorastający (Frączek, 3). Z tego punktu widzenia najistotniejszym dla profilaktyki nie jest to, że dorastający zaczyna używać substancje uzależniające, ale to, w jakim wieku to następuje i w jakich okolicznościach.

Habit-forming substance use in adolescence (a developmental analysis)

Summary

The paper presents questionnaire data on habit-forming substance use in adolescence. These are results of a four-year longitudinal study carried out on students of Warsaw primary and secondary schools by

the Psychology of Socialization Laboratory, Polish Academy of Sciences, Institute of Psychology.

The findings illustrate the age of initiation in smoking tobacco and marijuana, drinking beer, wine and vodka, as well as using other habit-forming substances. Other results include: frequency and circumstances of drinking/using, and the users' approval towards substance use vs their gender and age.

The data are compared with other research results.

tłumaczyła Barbara Mroziak

Bibliografia:

1. Balding J., Macgregor D. M., *Health-related Behaviour and Smoking in Young Adolescents*, Public Health 1987;
2. Finn P., Brown J., *Risks Entailed in Teenage Intoxications as Perceived by Junior and Senior High School Students*, "Journal of Youth and Adolescence"; 1/1981, vol. 10, s. 61-76;
3. Frączek A., *Rozwój w okresie dorastania a nawykowe palenie i picie*, "Nowiny psychologiczne" 1991, nr 1;
4. Jahoda G., Crammond L., *Children and alcohol: a development study in Glasgow*, London: H.M.S.O. 1972;
5. Johnston L. D., O'Malley P. M., Bachman J., *Use of licit and illicit drugs by Americans high school student 1975-84*, Washington DC 1985;
6. Keyes S., Block J., *Prevalence and Patterns of Substance Use Among Early Adolescent*, "Journal of Youth and Adolescence", 1/1984, vol. 13, s. 1-14;
7. Korczyk L., Lewkowski W., *Ocena grupy uczniów szkół ponadpodstawowych wykazujących skłonności do częstego używania napojów alkoholowych*, "Postępy alkoholologii" 1980, t. III;
8. Kraft P., *Age of first experience of intercourse among Norwegian adolescents: a lifestyle perspective*, "Social Science and Medicine", 2/1991, vol. 33;
9. Kustra K., *Alkoholizowanie się dzieci i młodzieży*, Warszawa 1986;
10. Kwakman A. M., Zuiker F. A. J. M., Schippers G. M., de Wuffel F. J., *Drinking Behavior, Drinking Attitudes, and Attachment Relationship of Adolescents*, "Journal of Youth and Adolescence", 3/1988, vol. 17, s. 247-253;
11. National Institute of Drug Abuse, *Highlights of the 1985 National Household Survey on Drug Abuse*, 1986;
12. Ostrowska K., *Młodzież szkół ponadpodstawowych nadmiernie pijąca*, "Problemy alkoholizmu" 1981, nr 1;
13. Plant M., Peck D., Samuel E., *Alcohol, drugs and school*, London: Tavistock 1985;
14. Pulkkinen L., *Palenie i picie wśród młodzieży - studium longitudinalne*, Przegląd Psychologiczny 1985, nr 3;
15. World Health Organization, *Young Peoples and Health - A Challenge for Society*, Raport of